

În viziunea lui John Ruskin, marile națiuni își scriu autobiografia în trei mari cărți: ale faptelor, ale cuvintelor și ale artei, dar dintre toate cele amintite cea mai importantă rămâne ultima. Arhitectura ne vorbește pe scurt despre o epocă într-un fel mult mai elocvent și simplu decât o pot face vorbele. O privire cultivată aruncată asupra clădirilor, monumentelor și caselor ne dezvăluie nu doar o lume întreagă, ci în primul rând presuposițiile care o susțin sau o subrezesc. În sensul acesta, exemplul clasic îl reprezintă catedralele românești și gotice, unde ni se revelează atât viziunea comunitară cât și sensul transcendent pe care existența îl avea pentru oamenii Evului Mediu. Dacă luăm în considerare durata foarte mare de execuție, uneori de sute de ani (vezi catedralele din Paris sau Köln), înțelegem și diferența fundamentală de perspectivă față de lumea contemporană unde “pe termen lung suntem toți morți” (Keynes) sau “timpul înseamnă bani” (înțelepciune yankee).

Revenind la prezent, pentru mine una din cele mai reprezentative clădiri ale secolului XX este sediul general al ONU din New York, situat pe malurile East River. Construcția este simbolică prin “magii” care i-au marcat nașterea, prin ideologia organizației gazduite, dar mai ales prin stilul unidimensional de construcție.

Cuția de chibrituri se înalță pe un teren cumpărat de Nelson Rockefeller, prin intermediul tatălui

sau, Junior, care l-a donat apoi municipalitatii. Astfel, de la bun inceput, istoria ONU se confunda cu cea a [nefastei familii](#) americane. La [conferinta de fondare a Natiunilor Unite](#), desfasurata la San Francisco, in 1943, toti participantii americani erau sau urmau sa devina membri ai Consiliului pentru Relatii Straine, cei mai proeminenti fiind Isaiah Brown si John Foster Dulles. Viziunea globalista asupra lumii - opaca, terna, rece, birocratizata, sterila, inumana - s-a intrupat pe malurile unui rau american. Sigur ca mai sunt alte sute sau mii de asemenea stereotipii arhitectonice, dar nu stiu sa mai fie vreuna unde atatea genii proeminente ale raului sa isi fi dat mana.

De pilda, Le Corbusier a fost cea mai cunoscuta si probabil cea mai influenta figura din comitetul international de arhitecti angajati pentru aceasta lucrare. Si ar fi fost straniu ca tocmai el sa lipseasca, macar daca luam in considerare principiile sale politice, estetice, sau mostenirea sa ideologica.

Nascut in Elvetia, in 1887, s-a facut remarcat in lumea artistica prin numeroasele carti publicate in care propunea o filozofie artistica radicala, influentata de teoriile eficientei ale lui Frederick Winslow Taylor, dar si de scrierile utopistilor francezi Saint Simon si Charles Fourier. Acesta din urma a avansat ideea unor structuri arhitectonice care sa integreze o comunitate autosuficeinta de 1500-1600 de persoane. Le Corbusier a preluat aceasta conceptie si a aplicat-o, la mijlocul secolului trecut, cu ajutorul primariei comuniste din Marsilia, in ceea ce a primit numele de "Unite d'Habitation de Grandeur Conforme". Numele este semnificativ pentru ca indica trecerea de la "casa" la "unitate sau masina de locuit". In fapt, este vorba de o cladire de dimensiuni considerabile, o imensa lada sustinuta prin carje greoaie de beton, gandita ca un oras in miniatura, cu restaurante, birouri, magazine si posta. Este o anticipare sinistra a proiectului propus de ONU in aceste zile, prin Agenda 21, insa ar fi nedrept sa il evidentiem doar pe Le Corbusier.

Aceasta idee a unui falanster plutea in aer de multa vreme fiind ridiculizata deja in filme precum "Metropolis" (Fritz Lang) sau "Modern Times" (Charlie Chaplin).

Potrivit lui [Paul Johnson](#), apetenta pentru termeni compulsivi te nelinisteste in scrierile arhitectului elvetian si nu e o intamplare ca noul stil a mers mana in mana cu totalitarismul.

Planurile de reconstructie totala a peisajului urban sau natural si de stergere completa a istoriei sunt pandantul estetic al ingineriei sociale, si ma intreb daca nu am calomniat cumva prea multa vreme inginerii. (In Belgia, de pilda, a numi pe cineva arhitect reprezinta o insulta ce justifica o violenta moderata, conform unei decizii a Justitiei din 1952, asta a propos de prestigiul acestei meserii in secolul XX).

Asadar, privind cladirea ONU sau copiile ei nenumarate raspandite pe tot globul, oamenii au in fata un rezumat arhitectonic al societatii prefigurate la orizont. Iar daca acesti colosi de otel, sticla si beton nu arata bine, cu atat mai rau pentru indivizi.{jcomments on}